

Љиљана Чекић, Народна позориште Врбаске бановине: Оснивање и умјетнички развој 1930–1934, књига 1, Архив Републике Српске, Удружење архивских радника Републике Српске [и] Штампарија *Art print*, Бањалука 2020, стр.

Архив Републике Српске је у сарадњи са Удружењем архивских радника Републике Српске и Штампаријом „Art print” објавио научну монографију др Љиљане Чекић „Народно позориште Врбаске бановине: Оснивање и умјетнички развој 1930–1934”, књига 1. Монографија је објављена поводом 90-годишњице оснивања и дјеловања ове прве професионалне позоришне установе у Републици Српској.

У току прве четири године постојања, захваљујући понајвише ентузијазму појединаца али и државној подршци, Народна позориште Врбаске бановине је успјело да заокружи комплексан процес свог профилисања и да постане константа културног живота. Његово оснивање и развој коинцидирају са временом када је Бањалука постајала административни, привредни и културни центар Врбаске бановине.

Књига је резултат самосталног вишегодишњег истраживачког рада ауторке и дио је њене докторске дисертације одбрањене 2015. на Факултету драмских уметности Универзитета уметности у Београду.

Књига је штампана у 300 примјерака. Њено објављивање финансијски су потпомогли Министарство просвјете и културе и Министарство за научнотехнолошки развој, високо школство и информационо друштво Републике Српске.

Књига је садржајно подијељена на сљедећа поглавља: *Уводно разматрање, Позоришни живот на простору Врбаске бановине од средњег вијека до оснивања бановина, Друштвена, економска и политичка ситуација на простору Врбаске бановине, Организација рада Народног позоришта Врбаске бановине, Гостовања по Врбаској бановини, Закључно разматрање* (на српском и на енглеском језику), *Поговор/рецензије, Извори и литература, Регистар имена и Биљешка о аутору.*

У *Уводном разматрању* ауторка нас укратко обавјештава о обиму и методолошком приступу истраживању оскудне документације, а у намјери да реконструише позоришни живот у релативно малој средини, али и бројне механизме без којих он не би био могућ.

Из поглавља *Позоришни живот на простору Врбаске бановине од средњег вијека до оснивања бановина* закључујемо да традиција континуираног

позоришног живота у Босанској Крајини траје тачно 90 година. Позоришни живот је прије тога био сведен на ријетка гостовања дилетантских дружина.

У наредном поглављу ауторка даје опис социјалних, просвјетних, демографских и културних прилика у Врбаској бановини, културне политике Краљевине Југославије и југословенске идеологије, положаја Бановинског позоришта у оквиру државне позоришне хијерархије и позоришне ситуације у Врбаској бановини. Ауторка потом доноси текст о почетку рада Бановинског позоришта и његовој организационој структури, те детаљно излаже прописе на којима се темељило његово дјеловање.

Народно позориште Врбаске бановине основано је 2. септембра 1930. године, са задатком „да у целој Врбаској бановини припомогне извођењу национално-просветног програма и подигне културни ниво у овој досада тако запуштеној покрајини...” Одмах се приступило формирању трупе, адаптацији зграде бивше Соколане и набавци костима и реквизита. Свечано отварање приређено је 18. октобра 1930.

Поглавље *Организација рада Народног позоришта Врбаске бановине* доноси преглед просвјетитељског рада и начина буџетирања, те детаљан преглед умјетничког рада Позоришта за прве четири сезоне.

Од оснивања до краја четврте сезоне у НПВБ су премијерно припремљене 132 представе, у ангажману је било преко 60 глумаца, одиграно је преко хиљаду реприза, промијењено је неколико управника и директора, више пута се налазило пред затварањем, али је успјело да преживи све кризе и израсте у најзначајнију културну институцију Бановине.

Наредно поглавље посвећено је гостовањима Позоришта широм Врбаске бановине. Турнеје су организоване током читаве године. У ту сврху су у мјестима у којима је гостовало Позориште формиран позоришни одбори. Бановинску позоришну кућу су од њеног почетка походила и истакнута имена југословенског глумишта.

Ауторка је оснивању и умјетничком развоју њене матичне куће пришла свеобухватним проучавањем и излагањем свих кључних питања које обухвата појам позоришног живота, при чему је била ограничена једино обимом и садржајем сачуване документарне грађе.

ЗОРАН С. МАЧКИЋ
Бањалука